

PM 2015: RV (Dnr 001-1225/2014)

Delbetänkande av dricksvattenutredningen ”Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor” (SOU 2014:53)

Remiss från Landsbygdsdepartementet

Remisstid den 31 januari 2015

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Delbetänkande av dricksvattenutredningen ’Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor’ (SOU 2014:53)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Landsbygdsdepartementet har remitterat delbänkandet av dricksvattenutredningen ”Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor” (SOU 2014:53). Delbetänkandet lämnar förslag på hur berörda myndigheters roller, organisation och ansvarsfördelning kan förbättras för att skapa en gemensam informations- och kunskapsplattform.

Remissen finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm Stadshus AB. Stockholm Stadshus AB har i sin tur remitterat ärendet till dotterbolaget Stockholm Vatten AB. Stockholm Stadshus AB har avstått från att besvara remissen.

Exploateringsnämnden och fastighetsnämnden har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret välkomnar de förslag till förändringar som kan förväntas leda till att kommunens underlag för riskbedömningar, regelgivning och tillsyn förbättras.

Exploateringskontoret är positivt till övervägande delen av förslagen, men anser att informations- och kunskapsplattformen bör kompletteras med en tydlig strategi och ansvarsfördelning vad gäller kontroll och tillsyn av material som slutligen används i kontakt med dricksvatten.

Fastighetskontoret ser positivt på delbetänkandet utifrån sitt verksamhetsområde.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker delbetänkandets förslag i sin helhet.

Stockholm Vatten AB anser att de olika myndighetsuppdragen som föreslås i betänkandet ytterligare bör tydliggöras.

Mina synpunkter

Jag ser positivt på de förslag som dricksvattenutredningen presenterar i sitt delbetänkande. Särskilt bör dock framhållas att det finns ett behov av att klargöra hur utredningens förslag påverkar myndigheters tillsyn och vem som har ansvar för dricksvattnets kvalitet. Eftersom den legala statusen på informations- och kunskapsplattformen är oklar, uppstår frågor kring vilken betydelse den har för hur tillsynen ska bedrivas, d.v.s. om den ska vara styrande för vilka material eller produkter som får eller bör användas, och hur detta ska följas upp. Till detta hör även om och hur tillsynsmyndigheter kan kräva att vissa specifika metoder ska användas för att ett material ska kunna godkännas. I övrigt hänvisar jag till förvaltningarnas tjänsteutlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Delbetänkande av dricksvattenutredningen ’Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor’ (SOU 2014:53)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 15 januari 2015

KATARINA LUHR

Bilaga

Remissen, sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Regeringen beslutade den 18 juli 2013 att initiera en särskild utredning för att gå igenom dricksvattenområdet, från råvatten till tappkran. Syftet med utredningen är att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning. Utredningen ska också, i förekommande fall, föreslå lämpliga åtgärder. Slutredovisning ska ske senast den 29 april 2016. Ett delbetänkande som behandlar frågeställningen om hur svenska myndigheters ansvar bör fördelas då det gäller material i kontakt med dricksvatten har redovisats och remitterats till bl.a. Stockholms stad. Nedan följer delbetänkandets förslag i korthet.

I dagsläget berörs ett antal myndigheter av uppgifter som rör material i kontakt med dricksvatten med utgångspunkt i olika regelverk inom livsmedels-, kemikalie-, och byggproduktområdet. Även om ansvarsfördelningen mellan myndigheterna inom de olika områdena bedöms som ändamålsenlig ser utredningen behovet av att förtydliga myndigheternas uppdrag i några avseenden. Det finns också möjligheter att flytta fram deras samlade positioner genom ett förbättrat samarbete. Även kontroll- och tillsynsuppgifter berörs av detta men bör ses i ett bredare sammanhang varför dessa frågor utreds i slutbetänkandet.

I syfte att samla flera myndigheters kompetens och kunskaper i frågor om material i kontakt med dricksvatten föreslås att en information- och kunskapsplattform etableras. Plattformen bör ha förmågan att förvalta och sprida myndigheternas samlade kunskap. Informationen ska dessutom vara lätt tillgänglig för såväl enskilda som berörda företag, kommuner, fastighetsägare eller andra intressenter. Boverket ska etablera en grund för plattformen i kraft av sin byggproduktkompetens som sedan kompletteras av Kemikalieinspektionens och Livsmedelsverkets kemiska och toxikologiska kompetens. Säkerhetsaspekter och riskbedömningar av enskilda ämnen är exempel på information som kan ingå.

Myndigheterna ska även i ökad utsträckning kunna bistå konsumenter och andra aktörer på marknaden med råd och stöd kring ämnen och material i kontakt med dricksvatten. Boverket föreslås bli den samordnande myndigheten med stöd från Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket.

Vikten av att samarbeta på både nordisk och europeiska nivå är uppenbar då tillverkning och distribution av material och produkter sker på en alltmer gränslös marknad. Kunskaper om provtagning och kontroll kan inte byggas upp av enskilda medlemsstater utan erfarenheter måste utbytas med andra länder. Boverket föreslås bevaka och följa arbetet som bedrivs på nordisk och europeiska nivå för att bättre bedöma värdet i andra länders erfarenheter.

Boverket föreslås också samordna myndigheternas arbete med provtagningsmetoder och analysfrågor kopplade till olika regelverket som rör material i kontakt med dricksvatten. Syftet är att säkerställa kvaliteten hos analysresultaten och stödja giltigheten av mätdata i relation till olika rikt- eller gränsvärden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm Stadshus AB. Stockholm Stadshus AB har i sin tur remitterat ärendet till dotterbolaget Stockholm

Vatten AB. Stockholm Stadshus AB har avstått från att besvara remissen. Exploateringsnämnden och fastighetsnämnden har inkommit med kontorsyttranden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan mot bakgrund av vad som framgår av utredningen konstatera att modellen som beskriver de svenska myndigheternas ansvar beträffande material i kontakt med dricksvatten i väsentlig utsträckning är ändamålsenligt.

Stadsledningskontoret välkomnar dock de förslag till förändringar som rör statliga myndigheters samarbete som kan förväntas leda till att kommunens underlag för riskbedömningar, regelgivning och tillsyn förbättras.

Stadsledningskontoret har i övrigt inga synpunkter på de statliga myndigheternas roller, ansvarsfördelning, organisation eller rapportering. Förslagen i detta delbetänkande kan inte anses ha påverkan på stadens mål, organisation eller budget.

Stadsledningskontoret föreslår därför att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 november 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Vi instämmer i förslaget att Boverket, i kraft av sin byggproduktskompetens, ska ha en samordnande funktion vid etablerandet av en informations- och kunskapsplattform för frågor om material i kontakt med dricksvatten.

Vi instämmer även i förslaget att Boverket ska verka för att tillknyta den kompletterande kunskap som krävs för frågor om material i kontakt med dricksvatten och att Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket ska bistå arbetet med kemisk och toxikologisk kompetens beträffande riskbedömningar av enskilda ämnen.

Vi anser dock att tänkt informations- och kunskapsplattform måste kompletteras med en tydlig strategi och ansvarsfördelning vad gäller kontroll och tillsyn av material som slutligen används i kontakt med dricksvatten.

Fastighetsnämnden

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 oktober 2014 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighetskontoret ser positivt på delbetänkandet utifrån sitt verksamhetsområde. Kunskapsnivån på olika materials påverkan på människa och miljö ser kontoret som en angelägen fråga. Bara under de senaste åren har kontoret noterat att en samhällsdiskussion förts kring material i kontakt med dricksvatten. Exempelvis kring blyhalter i dricksvattenarmaturer och relining av dricksvattenledningar i byggnader. Relining är ett alternativ till mer kostsamma utbyten av ledningar för dricksvatten och avlopp. Ledningarna först fräses rena och sedan beläggs med ett invändigt skikt, vanligen bestående av en epoxymassa.

Kontoret anser det vara angeläget att samordna kunskap och information i frågan till befintliga strukturer och till de verktyg och system som används i fastighetsbranschen idag,

snarare än att skapa ytterligare kunskapsplattformar för specifika frågor. Byggvaru-
bedömningen, Basta och Sunda hus är exempel på system för miljöbedömning av
byggmaterial och används brett i branschen. För en enkel och effektiv tillämpning av nya
kunskaper föreslår kontoret att myndigheter såsom Boverket, Kemikalieinspektionen och
Livsmedelsverket samverkar med dessa system för miljöbedömning av byggmaterial.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 november
2014 att

1. Godkänna förvaltningens förslag till yttrande över remissen.
2. Förklara beslutet omedelbart justerat.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 november 2014 har i huvudsak
följande lydelse.

Miljöförvaltningen anser i linje med utredningen att det finns stora effektiviseringsvinster att
göra genom att utse en samordnande myndighet för alla frågor som rör material i kontakt
med dricksvatten. Därigenom förbättras möjligheterna till bra rådgivning mot intressenter,
utveckling av standardiserade analysmetoder och enhetlig tolkning av ett spretigt regelverk
med mera. Att samla berörda myndigheters kompetens på en plats och dessutom göra den
tillgänglig för berörda parter som allmänhet och företag är ett mycket bra förslag som
minskar risken för motstridiga uppgifter.

Delbetänkandets förslag tillstyrks i sin helhet.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB:s yttrande daterat den 11 november 2014 har i huvudsak
följande lydelse.

Material väljs i första hand ur ett lämplighetsperspektiv och materialvalet är begränsat, nya
ledningarna är så gott som uteslutande gjorda av polyeten.

Till skillnad mot avloppsledningar så renoveras dricksvattenledningar inte genom
strumpning (lining med en polymerbehandlad strumpa som härdas), en vanlig
renoveringsmetod är cementbruksisoleringsmetod.

Renoveringsbehovet är stort och det behövs nya material och nya tekniker för att
renovera dricksvattenledningar. Utredningen tar därför upp en viktig fråga, men frågan
hanteras enligt vår uppfattning allt för övergripande.

Materialvalet styrs enligt vår uppfattning främst av funktionen ur ett LCC
(livscykelkostnad) perspektiv, men de långsiktiga effekterna på miljö- och hälsa måste alltid
bedömas.

När det gäller material i kontakt med livsmedel (dricksvatten) är det de ingående
komponenterna och den exponering vattenkonsumenterna kan utsättas för och inte materialet
i sig som måste bedömas. Här behöver myndigheterna (det är många inblandade) tydliga
uppgifter VA Sverige behöver stöd i detta arbete för att det skall ske någon utveckling på
materialsidan.

Vi behöver en lista på vilka ämnen som kan godkännas och i vilka halter. Detta kräver en
innehållsförteckning från leverantören på motsvarande sätt som man i livsmedel redovisar
alla ingående komponenter och tillsatser. Det är en tydlig uppgift för kemikalieinspektionen
(nya ämnen) och Livsmedelsverket (kända ämnen). Det behövs också ett regelverk för
godkännande av nya material.

När det gäller prepolymerer dvs. ämnen som polymeriseras i ledningen bör det gälla

särskilda föreskrifter och kontrollprogram då dålig uthärdning kan leda till högre halter av ämnen som lakas ut.

Utredningen konstaterar att det är många myndigheter inblandade, det gör det än mer viktigt att de myndigheter som pekas ut i utredningen får ett tydligt uppdrag och att den utpekade myndigheten kvitterar uppdraget och redovisar hur man avser att genomföra uppdraget. Utredningen bör därför gå längre i sin specifikation av uppdragen.